

Cjeloživotno učenje – prioritet obrazovne politike u EU i RH

izv. prof. dr. sc. Višnja Rajić

Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Cjeloživotno učenje i obrazovanje

- 70-ih godina ideja cjeloživotnog učenja temeljila se na povratnom obrazovanju, kontinuiranom ili permanentnom obrazovanju
- 90-ih godina cjeloživotno obrazovanje se oblikuje kao politika *cjeloživotnog učenja u *društvu koje uči što kasnije definirani pojmom “društvo znanja”*
- Izvješće Međunarodnog povjerenstva za razvoj obrazovanja za 21. stoljeće iz 1996. (UNESCO)
- pojedinac mora “učiti znati”, “učiti činiti”, “učiti zajedno živjeti” i “učiti biti”

Politike cjeloživotnog učenja na razini EU

- Lisabonska deklaracija (2000).
- nakon 2000. godine određena je Lisabonskim procesom
- obrazovne politike prilagođava globalnoj konkurenciji, pridružuju stvaranje poduzetničke kulture, visoko kvalificirane specijalizirane radne snage i usavršavanju kao nacionalnom ulaganju, a to je dopunjeno postmodernom perspektivom u obrazovanju (posebno u jednakom vrednovanju različitih znanja i istina, različitim oblicima i mjestima učenja

Europski stup socijalnih prava Europska komisija (2017)

- Poglavlje I.: Jednake mogućnosti i pristup tržištu rada
  - Poglavlje II.: Pravedni uvjeti rada
  - Poglavlje III.: Socijalna zaštita i uključenost
-
- 1. Obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje
  - Svi imaju pravo na kvalitetno i uključivo obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje kako bi održali i stekli vještine s pomoću kojih mogu u cijelosti sudjelovati u društvu i uspješno ući na tržište rada.

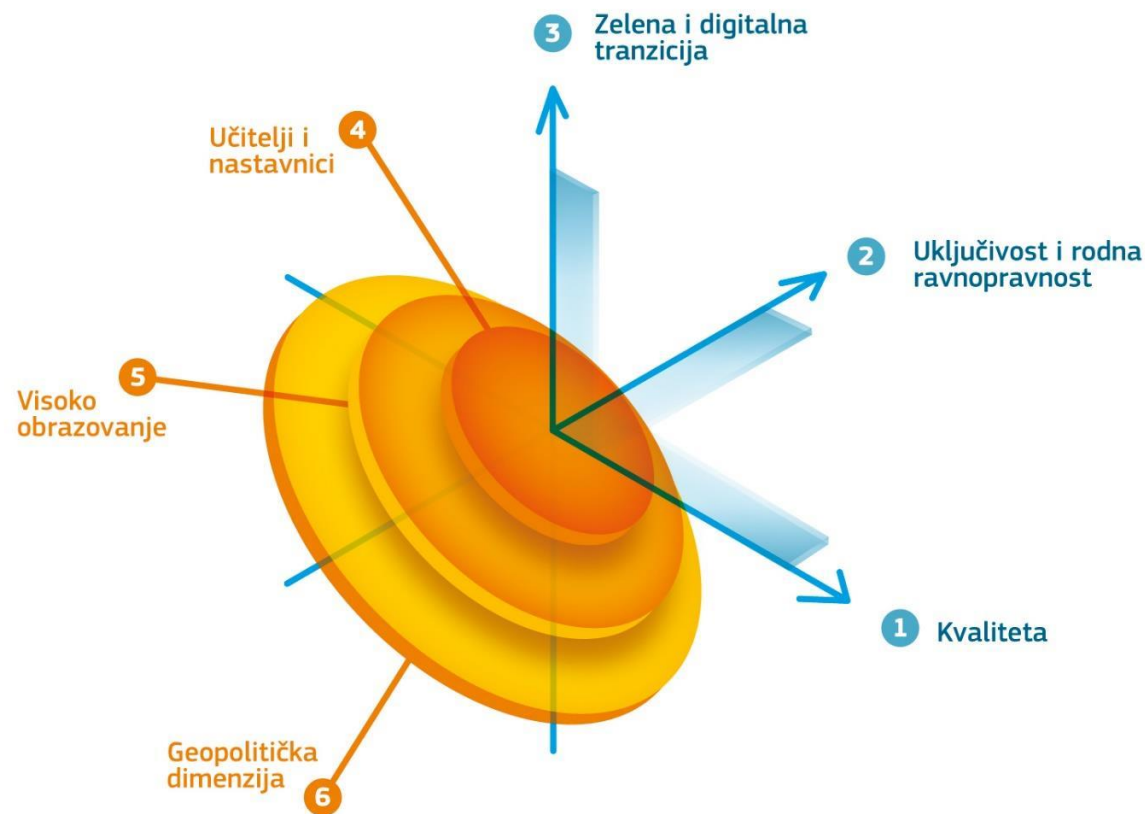
Preporuka Vijeća o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje (2018)

- osam ključnih kompetencija potrebnih za osobno ispunjenje, zdrav i održiv način života, zapošljivost, aktivno građanstvo i socijalnu uključenost:
  - pismenost
  - višejezičnost
  - matematička kompetencija te kompetencija u prirodoslovlju i inženjerstvu
  - digitalna kompetencija i kompetencija u tehnologiji
  - međuljudske vještine i sposobnost usvajanja novih kompetencija
  - aktivno građanstvo
  - poduzetništvo
  - kulturna svijest i izražavanje.

ZAJEDNIČKI REFERENTNI OKVIR

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA o uspostavi europskog prostora obrazovanja do 2025.

daljnji razvoj europskog prostora obrazovanja u šest dimenzija:

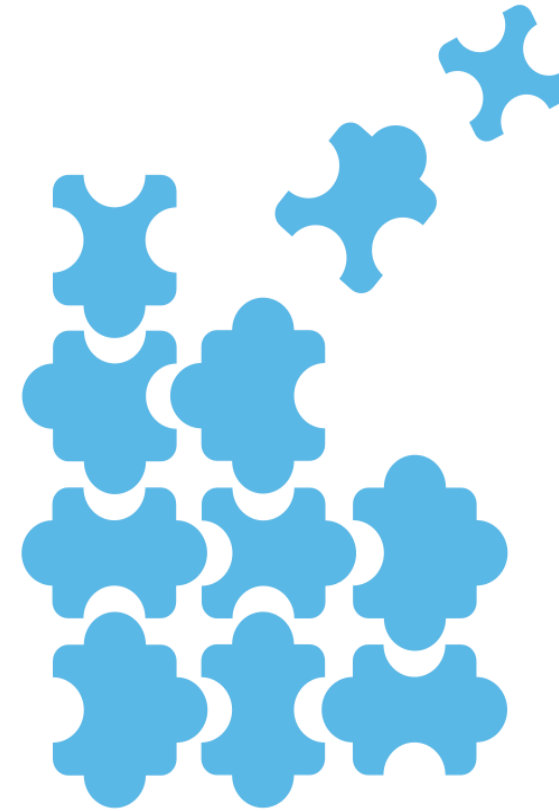

Transformacija europskih visokih učilišta

- usmjerena na **povezivost** među visokim učilištima, ali i s okolnim ekosustavima i društvom kako bi se obuhvatile sve četiri misije sveučilištâ: obrazovanje i istraživanje, koji dovode do inovacija i usluga za društvo.
- **Uključivost** će isto biti ključan cilj za osiguravanje pristupačnih visokih učilišta koja su otvorena za raznoliko studentsko i istraživačko tijelo i pružaju više prilika za cjeloživotno učenje.
- transformacija će se odnositi i na **digitalnu i zelenu spremnost i otpornost** kako bi se sveučilišta podržalo u nastojanjima da razviju, poboljšaju i ojačaju digitalne i zelene sposobnosti i digitalne alate.

Rezolucija Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021.–2030.)

- Strateški prioritet 1.: Poboljšanje kvalitete, pravednosti, uključenosti i uspjeha za sve u obrazovanju i osposobljavanju
- Strateški prioritet 2.: Ostvarivanje cjeloživotnog učenja i mobilnosti za sve
- Strateški prioritet 3.: Poboljšanje kompetencija i motivacije u nastavničkoj profesiji
- Strateški prioritet 4.: Jačanje europskog visokog obrazovanja
- Strateški prioritet 5.: Potpora zelenoj i digitalnoj tranziciji u obrazovanju i osposobljavanju te putem obrazovanja i osposobljavanja

EUROPEAN
Higher Education Area

Strateški prioritet 2.: Ostvarivanje cjeloživotnog učenja i mobilnosti za sve

- Ključno pitanje:
- Jačanje ključne uloge sustava visokog obrazovanja i strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u podupiranju cjeloživotnog učenja i dopiranju do raznolikijeg studentskog tijela.
- Istraživanje koncepta i upotrebe mikro kvalifikacija može pomoći u proširenju mogućnosti učenja i moglo bi ojačati ulogu visokog obrazovanja te strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u cjeloživotnom učenju pružanjem fleksibilnijih i modularnijih mogućnosti učenja i ponudom uključivijih oblika učenja

Oblici usavršavanja: nove prilike za odrasle (2017)

- Čitanje, pisanje, jednostavne računske operacije i upotreba računala
- Iako su za većinu ljudi te vještine nešto što se podrazumijeva, gotovo **70 milijuna osoba u Europi** ima poteškoća i s tako jednostavnim zadacima.

KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU, EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA Program vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost (2020)

- RAZVOJ KULTURE CJELOŽIVOTNOG UČENJA: CILJEVI
- ponuditi pristup oblicima usavršavanja kojima se, u skladu s individualnim potrebama, omogućava stjecanje minimalne razine:
  - pismenosti na materinskom jeziku
  - matematičke pismenosti
  - digitalnih kompetencija
- do 2025. u učenju bi svake godine trebalo sudjelovati 120 milijuna odraslih osoba u EU-u (50 % odraslog stanovništva)
- do 2025. u učenju bi svake godine trebalo sudjelovati 14 milijuna odraslih osoba s niskim kvalifikacijama u EU-u. (30 % te skupine)
- do 2025. godine 2 milijuna tražitelja posla (20 %)
- do 2025. godine 230 milijuna odraslih osoba trebalo bi imati barem osnovne digitalne vještine (70 % odraslih)

Politike cjeloživotnog učenja na razini RH:

Rezolucija Vijeća Europske unije o obnovljenoj europskoj strategiji (2011/C372/01) za obrazovanje odraslih na lokalnoj i nacionalnoj razini

---

- Preporuke za razvoj kvalitete sustava obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja u Republici Hrvatskoj
- Nastavnici u osnovnom obrazovanju odraslih u Republici Hrvatskoj
- Smjernice za unapređenje osnovnog obrazovanja odraslih i cjeloživotnog učenja u Republici Hrvatskoj
- Kurikulum za razvoj temeljnih digitalnih, matematičkih i čitalačkih vještina odraslih: Temeljne vještine funkcionalne pismenosti.

Politike cjeloživotnog učenja na razini RH

- Bijeli dokument o hrvatskom obrazovanju
- Plan razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005. – 2010.
- Strategiji obrazovanja odraslih i Zakonu o obrazovanju odraslih te u podzakonskim aktima vezanim uz obrazovanje odraslih.
- HAZU (2011). zaključci okrugloga stola Znanje – temelj konkurentnosti i razvoja i izjavom Važnost znanja i primjene znanja za izlazak iz krize i razvoj Hrvatske
- Smjernice za strategiju odgoja, obrazovanja, znanosti i tehnologije (MZOS, 2012).
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014)
- Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske 2030

Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine

Tablica 1 – Pokazatelji učinka za razvojni smjer: Održivo gospodarstvo i društvo

Razvojni smjer 1. Održivo gospodarstvo i društvo

STRATEŠKI CILJ NRS-a 2030.	POKAZATELJ USPJEŠNOSTI	POČETNA VRIJEDNOST	CILJNA VRIJEDNOST 2030.	PROSJEK EU-A
SC 1. Konkurentno i inovativno gospodarstvo	BDP po stanovniku prema paritetu kupovne moći, u % prosjeka EU-a	65 % (2019.)	75 %	100 % = 31.970,00 EUR (2019.)
	Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	63. mjesto (2019.)	< 45. mjesta	-
	Udio ukupnih izdataka za istraživanje i razvoj (GERD) u BDP-u	0,97 % (2018.)	3%	2,12 % (2018.)
	Europska ljestvica uspjeha u inoviranju	25 mjesto u EU-u (2020.)	<18. mjesta	-
	Vrijednost izvoza roba i usluga, u % BDP-a	52,30 % (2019.)	70%	45,80% (2019.)
SC 2. Obrazovani i zaposleni ljudi	PISA - Program međunarodne procjene znanja i vještina učenika	479 bodova (čitalačka pismenost) (2018.)	Dostići prosjek zemalja OECD-a	-
	Obuhvat djece od 4 godine do početka obveznog obrazovanja (predškolski odgoj)	83 % (2019.)	> 97 %	95 % (2019.)
	Duljina vremena kojeg učenici provode u nastavnom procesu (primarno i sekundarno obrazovanje)*	Primarno obrazovanje: 1890 sati Niže sekundarno obrazovanje: 2651 sat (2019.)	Dostići prosjek EU-a	Primarno obrazovanje: 4062 sata Niže sekundarno obrazovanje: 2956 sati (2019.)
	Postotak visokoobrazovanih u dobnoj skupini 30-34	33,1 % (2019.)	Dostići prosjek EU-a	41,6 % (2019.)
	Stopa zaposlenosti (dobna skupina 20 - 64 godine)	66,70 % (2019.)	75%	73,90 % (2019.)
	Stopa sudjelovanja odraslih (dobna skupina 25 – 64) u cjeloživotnom obrazovanju	3,5 % (2019.)	Dostići prosjek EU-a	11,8 % (2019.)
SC 3. Učinkovito i djelotvorno pravosuđe, javna uprava i upravljanje državnom imovinom	Udio privremeno zaposlenih u ukupno zaposlenima (ugovori na određeno vrijeme)	18,1 % (2019.)	Dostići prosjek EU-a	15 % (2019.)
	Pokazatelj vremena rješavanja prvostupajskih parničnih i trgovačkih predmeta	374 dana (2018.)	250 dana	207 dana (2018.)
SC 4. Globalna prepoznatljivost i jačanje međunarodnog položaja i uloge Hrvatske	Indeks globalne konkurentnosti (GCI) - Stup 1. „Institucije“	77. mjesto (2019.)	< 60. mjesta	-
	Indeks globalne konkurentnosti (GCI)	63. mjesto (2019.)	< 45. mjesta	-

* Pokazatelj duljine vremena kojeg učenici provode u nastavnom procesu prikazuje prosjek 38 europskih zemalja (istraživanje uključuje 43 obrazovna sustava u 38 zemalja)
 Ciljna vrijednost pokazatelja „Dostići prosjek EU-a“ i „Dostići prosjek zemalja OECD-a“ odnosi se na vrijednost pokazatelja na razini EU-a i OECD-a u 2030. godini

Zakonski okvir

- Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (NN 22/13, 41/16, 64/18, 47/20, 20/21)
- Zakon o obrazovanju odraslih (NN 144/2021)
- Zakon o visokom obrazovanju I znanstvenoj djelatnosti, čl. 57 st. 6 (NN 119/22)
  - Visoka učilišta **mogu ustrojiti programe stručnog usavršavanja za potrebe cjeloživotnog učenja** kojima se stječu kompetencije usklađene sa standardom zanimanja ili skupom kompetencija i standardom kvalifikacije ili skupom ishoda učenja iz Registra Hrvatskog kvalifikacijskog okvira te razlikovne obveze studenata za potrebe promjene studija odnosno upisa na studij, dovršetka ranije započetog studija i priznavanja kompetencija stečenih izvan studija, a koje su uvjet za upis na studij. **Program stručnog usavršavanja za potrebe cjeloživotnog učenja ne smatra se studijem, a može se financirati putem vaučera u svrhu pristupa tržištu rada.**

Uloga sveučilišta u ostvarivanju politika cjeloživotnog učenja i obrazovanja

- Otporne i uključive **strategije cjeloživotnog učenja** trebale bi osigurati pristup programima visokog obrazovanja i SOO-a kako bi stekli ili usavršili vještine potrebne za poslove budućnosti, što se odnosi i na osobe starije životne dobi.
- Sustavi visokog obrazovanja i osposobljavanja moraju se **prilagoditi kako bi se ojačala njihova ključna uloga u podupiranju cjeloživotnog učenja** i privlačenju raznolikijeg studentskog tijela.
- Razvojem i primjenom europskog pristupa mikrokvalifikacijama pomoći proširiti mogućnosti za učenje i ojačati ulogu visokih učilišta i ustanova strukovnog obrazovanja i osposobljavanja u cjeloživotnom učenju **pružanjem fleksibilnijih i modularnih mogućnosti za učenje**, a kako bi se premostio jaz između ishoda učenja njihovih početnih formalnih kvalifikacija i novih vještina potrebnih na tržištu rada.

Izvori:

- Bijeli dokument o hrvatskom obrazovanju : Hrvatska u 21. stoljeću
- https://www.see-educoop.net/education_in/pdf/bela_knjiga-toc-cro-hrv-t02.pdf
- Deklaracija o znanju- Hrvatska temeljena na znanju i primjeni znanja, 2004., HAZU, Zagreb
- Delors, J. i sur., 1998: Učenje: blago u nama: izvješće UNESCO-u Međunarodnog povjerenstva za razvoj obrazovanja za 21. stoljeće, Educa, Zagreb
- Europski stup socijalnih prava (2017) https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/economy-works-people/jobs-growth-and-investment/european-pillar-social-rights/european-pillar-social-rights-20-principles_hr
- Lisabonska deklaracija (2000) https://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm
- Komunikacija Komisije Europskom Parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom I socijalnom odboru I Odboru regija o uspostavi europskog prostora obrazovanja do 2025.
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52020DC0625>
- Komunikacija Komisije Europskom Parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom I socijalnom odboru I Odboru regija: Program vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost (2020)
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0274&from=EN>
- National Development Strategy Croatia 2030 Policy Note: Education and Skills (2019). <https://hrvatska2030.hr/wp-content/uploads/2020/10/Education-and-Skills.pdf>

- Nacionalna razvojna strategija Republike Hrvatske do 2030. godine <https://hrvatska2030.hr/wp-content/uploads/2021/02/Nacionalna-razvojna-strategija-RH-do-2030.-godine.pdf>
- Plan razvoja sustava odgoja i obrazovanja 2005. – 2010.
- <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/Arhiva/85-05a.pdf>
- Preporuka Vijeća o ključnim kompetencijama za cjeloživotno učenje (2018)
- https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv:OJ.C_.2018.189.01.0001.01.ENG&toc=OJ:C:2018:189:TOC
- Rezolucija Vijeća o strateškom okviru za europsku suradnju u području obrazovanja i osposobljavanja u smjeru europskog prostora obrazovanja i šire (2021.–2030.) [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226\(01\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226(01)&from=EN)
- Zakon o obrazovanju odraslih (2021).
- https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_12_144_2460.html
- Zakon o visokom obrazovanju I znanstvenoj djelatnosti
- <https://www.zakon.hr/z/3328/Zakon-o-visokom-obrazovanju-i-znanstvenoj-djelatnosti>
- Žiljak, T. (2005) 'Politike cjeloživotnog učenja u Europskoj uniji i Hrvatskoj', *Političko obrazovanje*, (1) 1: 67-95